

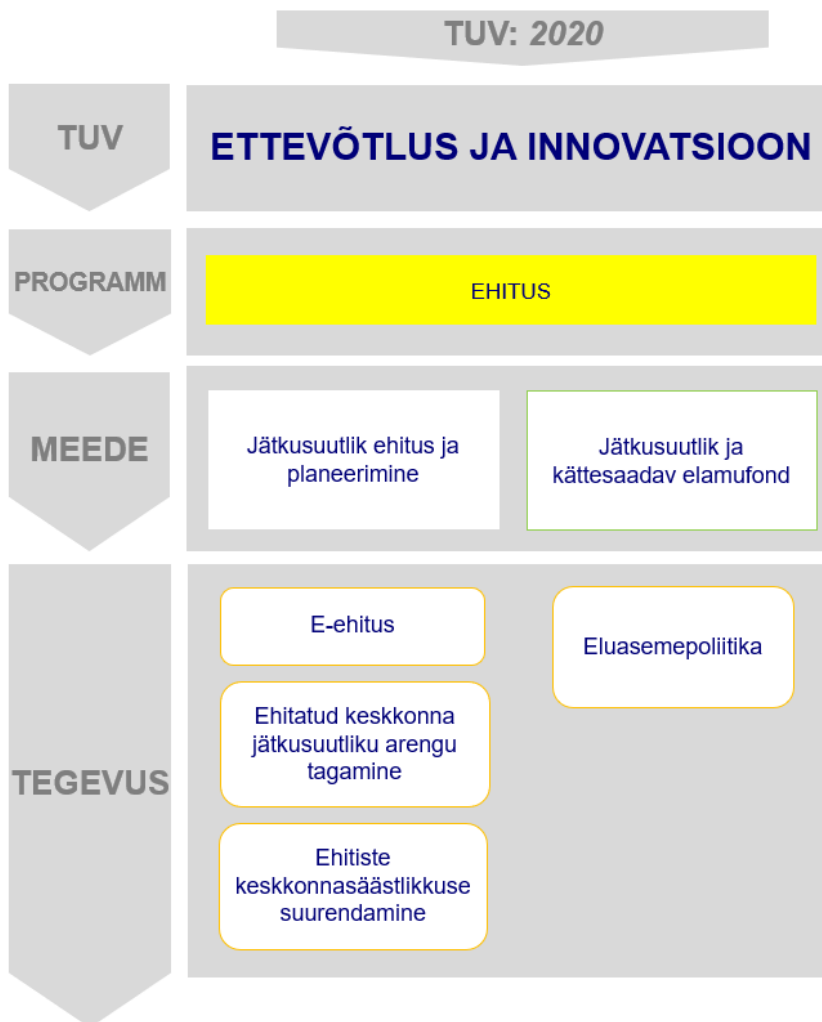
Ehituse programm

Programmi koostaja ja vastutaja	Ehitus- ja elamuosakonna juhataja Ivo Jaanisoo
Programmi eelnõu valmimise aeg	28.08.2020
Vormi sisu kasutamise selgitus	Vorm on abiks riigi eelarvestrateegia (RES) protsessi sisendina koostatava programmi dokumendi eelnõu koostamiseks. Programmi eelnõu kohandatakse RES-ist ja RE-st lähtuvalt. Programmi kinnitab minister käskkirjaga.
Tulemusvaldkond	ETTEVÕTLUS JA INNOVATSIOON
Tulemusvaldkonna eesmärk	Toetada Eestis arengule ja ekspordile orienteeritud, rahvusvaheliselt konkurentsivõimelist ja usaldusväärset majandus- ja elukeskkonda, kus ettevõtjatel on võimalus teenida rohkem tulu suure lisandväärtusega toodete ja teenuste eest ning sellega luua majanduskasv mis jõuab kõigi Eesti elanikeni.
Valdkonna arengukava	Puudub
Programmi nimi	EHITUS
Programmi eesmärk	Lua keskkond ja eeldused ehitussektori ettevõtete ning ehitatud keskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime kasvuks. Soodustame arengut seal, kus esinevad ehitatud keskkonna turutõrked, et inimesed tahaksid Eestis elada ja töötada. Tänu paremale ja kulutõhusamale elukeskkonnale paraneb Eesti inimeste tarbimisvõime. Pannakse alus järjepidevale majanduskasvule mis jõuab kõigi Eesti elanikeni.
Programmi periood	2021-2024
Peavastutaja (ministeerium)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA), Sihtasutus KredEx

Sissejuhatus

Ehituse programm hõlmab kahte ehitatud keskkonna arenguga seotud meetet, milleks on jätkusuutlik ehitus ja planeerimine ning jätkusuutlik ja kättesaadav elamufond (vt. joonis 1). Programmi tegevuste ja teenuste jagunemises lähtutakse Eesti säästva arengu riiklikust strateegiast „Säästev Eesti 21“. Lisaks tuginetakse koostamisel olevale ehituse pika vaate arengudokumendile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) põhimäärusele.

Ehituse programmis keskendutakse ehitustegevuse ja ehitatud keskkonna arenguks vajalike eelduste loomisele, hoonefondi ja rajatiste kvaliteedi ning ehitiste keskkonnasäästlikkust suurendavate meetmete kättesaadavuse tagamisele. Kavandatud tegevused on vajalikud selleks, et luua ja säilitada kasutajasõbralik, turvaline ja keskkonnasäästlik elukeskkond, tagada otstarbekas, mõistlik ja säästlik maakasutus ning luua eeldused tõhusaks ja ohutuks ehitustegevuseks, mis ühtlasi ja tervikuna toetab Eesti majanduskasvu.

Joonis 1: Ehituse programm.

Sisukord

Ehituse programm	1
Sissejuhatus	2
Sisukord	3
Programmi juhtimiskorraldus.....	4
Programmi eesmärk	7
Programmi mõõdikud.....	7
Programmi eelarve	7
Olukorra lühianalüüs	7
Meede: Jätkusuutlik ehitus ja planeerimine	11
Meetme eesmärk	11
Meetme mõõdik	12
Programmi tegevus: E-ehitus	12
Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud	13
Programmi tegevus: Ehitatud keskkonna jätkusuutliku arengu tagamine	14
Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud	16
Programmi tegevus: Ehitiste energiatõhususe suurendamine	17
Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud	18
Meede: Jätkusuutlik ja kättesaadav elamufond.....	19
Meetme eesmärk	19
Meetme mõõdik.....	19
Programmi tegevus: Eluasemepoliitika.....	20
Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud	22
Lisad.....	23

Programmi juhtimiskorraldus

Ehituse programmi elluviimist ja seiret koordineerib ehitus- ja elamuosakond, kelle põhiülesanded on:

- ehitatud keskkonna jätkusuutliku arengu edendamine;
- ehitiste, ehitustegevuse ja ehitustoodete valdkonna normide, tavade, avalike protsesside ning riikliku järelevalve koordineerimine;
- ehitistega seotud teabe hoiu ja töötlemise korraldamine;
- e-ehituse platvormi ja ehitisregistri pidamine ning arendamine;
- ehitus- ja elamuvaldkonna poliitikate, strateegiate ja arengukavade väljatöötamine ning elluviimise ja tulemuslikkuse seire, algatuste eestvedamine ning valdkonda reguleerivate õigusaktide eelnõude ettevalmistamine.

Ehituse programmi programmijuht on ehituse asekanstler. Programmijuhi ülesanne on programmi koostamise ja uuendamise eestvedamine, elluviimise ja seire koordineerimine, programmi ja tulemusvaldkonna arengukavade väljatöötamine ning infovahetuse korraldamine.

Valdkonna eest vastutav minister esitab programmi eelnõu Rahandusministeeriumile üks kord aastas ning see avalikustatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi veebilehel. Pärast programmi kinnitamist koostatakse programmi rahastamiskava. Programmi tulud, kulud ja finantseerimistingimused kinnitatakse riigieelarve seadusega ning meetmete eelarved ministri liigendusega. Programmi seire toimub vähemalt kaks korda aastas. Ehitus- ja elamuosakond koostab igal aastal programmi rakendamise kohta tulemusaruande.

Ehituse programm on seotud järgmiste riiklike strateegiate ja arengukavadega ehk tugineb nendes seatud eesmärkidele:

- **Ehituse pikk vaade** (koostamisel);
- **Eesti säästva arengu riiklik strateegia** „Säästev Eesti 21“;
- **Üleriigiline planeering** „Eesti 2030+“;
- **Majandusarengu strateegia 2020+**;
- **Eesti infoühiskonna arengukava 2020**;
- **Transpordi arengukava 2014-2020**;
- **Energiamaajanduse arengukava** aastani 2030 „ENMAK 2030“;
- **Laste ja perede arengukava 2012-2020**.

Rahvusvaheliselt mõjutavad ehituse programmi tegevusi EL õigusaktid, millest peamised on:

- **Ehitustoodete määrus** (Construction Product Regulation ehk CPR) ehk Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 305/2011;
- **Hoonete energiatõhususe direktiiv** (Energy Performance of Buildings Directive ehk EPBD) ehk Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2010/31/EL;
- **Energiatõhususe direktiiv** ehk Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2012/27/EL.

Rahvusvaheliselt mõjutavad ehituse programmi veel järgmised algatused:

- **EU BIM Task Group** – EL-i liikmesriikide digitaalehituse parima praktika jagamise tööühm;
- **Genfi ÜRO jätkusuutliku elamumajanduse harta** - jätkusuutliku elamumajanduse põhimõtted;
- **ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon** – tingimused ehitatud keskkonna ligipääsetavusele.

Ehituse programmi raames leidub mitmeid koostööpunkte ministriumide ja nende valitsemisala asutustega. Kõige sagedam on koostöö järgmiste üksustega seoses nimetatud teemadega:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
 - **Energeetika osakond.** Hoonete energiatõhususe poliitika;
 - **Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakond.** Rahvusvaheline ehituspoliitika;
 - **Infotehnoloogiaosakond.** Ehitusandmete ja menetlusprotsessidega seotud keskkondade haldamine;
 - **Majandusarengu osakond.** Ehituse tootlikkuse ja majandusmõju edendamine;
 - **Siseturu osakond.** Ehitusalase majandustegevuse, ehitustoodete ja ehitiste tehnilistele osadele kohalduvate nõuete koordineerimine;
 - **Transpordi arengu ja investeringute osakond.** Transporditaristu arendamine;
 - **Teede- ja raudteeosakond.** Ehitusõigus teede ja raudteede valdkonnas;
 - **Välisvahendite osakond.** Ehituse arengumeetmete rahastuspoliitika;
 - **Tehnilise järelevalve amet.** Riiklik järelevalve ehitatud keskkonna nõuete üle;
 - **Sihtasutus KredEx.** Elamumajanduse meetmete rakendamine;
 - **Maanteeamet.** Ehitusprotsesside parim praktika ja järelevalve teede alal;
 - **Lennuamet.** Lennuohutusega seonduva ehitise riiklik järelevalve.
- Rahandusministeerium
 - **Riigivara osakond.** Ehitus- ja kinnisvarainvesteeringute koordineerimine;
 - **Planeeringute osakond.** Ehitus- ja planeerimisõiguse seonduvad küsimused;
 - **Riigieelarve osakond.** Elamumajanduse finantsmeetmete rahastamine;
 - **Regionaalarengu osakond.** Elamupoliitika regionaalarengu küsimused;
 - **Riigi Kinnisvara AS.** Ehitusprotsesside parima praktika jagamine hoonete alal;
 - **Statistikaamet.** Ehitusinfo kvaliteedi parandamine.
- Justiitsministeerium
 - **Õiguspoliitika osakond.** Ehitus- ja planeerimisõiguse, asja- ja võlaõiguse ning muu seotud õigusloome koordineerimine.
- Sotsiaalministeerium
 - **Rahvatervise osakond.** Ehitustehnilised nõuded ja nende täitmise järelevalve;
 - **Võrdsuspoliitikate osakond.** Ehitatud keskkonna ligipääsetavus;
 - **Terviseamet.** Ehitustehniliste terviseohutusega seotud nõuete järelevalve.
- Siseministeerium
 - **Pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakond.** Tuleohutuse alased ehitusnõuded;
 - **Päästeamet.** Ehitiste tuleohutuse järelevalve ja parim praktika.
- Keskkonnaministeerium

- **Veeosakond.** Nõuded vee- ja kanalisatsiooniehitistele ning nende täitmise järelevalve;
- **Välisõhu ja kiirgusosakond.** Ehitustehnilised nõuded kiirgusohutuse osas;
- **Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon.** Teatud ehitustehniliste nõuete järelevalve;
- **Maa-amet.** Ehitatud keskkonna info kogumine ja süstematiseerimine.
- Kultuuriministerium
 - **Kunstide osakond.** Arhitektuuripoliitika;
 - **Kultuuriväärtuste osakond.** Muinsuskaitsealased nõuded.
 - **Muinsuskaitseamet.** Muinsuskaitsealaste nõuete rakendamine ja järelevalve.
- Haridusministerium
 - **Sihtasutus Kutsekoda.** Ehitusvaldkonna kvalifikatsiooninõuete alane infovahetus.

Lisaks toimub ehituse programmi erinevatel teemadel pidev koostöö kohaliku omavalitsuse üksustega (edaspidi KOV) ning TTJA-ga, kelle ülesandeks on muuhulgas ehitusõiguse rakendamine ja järelevalve. Ehituse programmi tegevused tagavad keskkonna, milles KOV-d ja TTJA saavad oma toiminguid tõhusalt ja kvaliteetselt sooritada. KOV-de planeeringutega seotud otsustest tuleneb ka teave Eesti ehitatud keskkonna arenguperspektiivi kohta, mis on aluseks riikliku ehitus- ja elamupoliitika kujundamisel. TTJA teeb teatud ehitistele riiklikku järelevalvet, kontrollib majandustegevuse ja kvalifikatsiooninõuete täitmist ning energiamärgiste nõuetele vastavust.

Programmi koostades on arvestatud ehitussektorisse panustavate ja seda mõjutavate erialaliitude ning teiste katusorganisatsioonidega, kellest peamised on:

- **Eesti Linnade ja Valdade Liit**
- **Eesti Ehitusettevõtjate Liit**
- **Eesti Ehituskonsultatsiooniettevõtete Liit**
- **Eesti Arhitektide Liit**
- **Eesti Maastikuarhitektide Liit**
- **Eesti Sisearhitektide Liit**
- **Eesti Ehitusinseneride Liit**
- **Eesti Omanike Keskliit**
- **Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus**
- **Eesti Geodeetide Ühing**
- **Eesti Veevarustuse ja Kanalisatsiooni Inseneride Selts**
- **Eesti Vee-ettevõtete Liit**
- **Eesti Soojustehnikainseneride Selts**
- **Eesti Veeühing**
- **Tallinna Tehnikaülikooli ehitusinstituut**
- **Tallinna Tehnikakõrgkooli ehitusteaduskond**
- **Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liit**
- **Eesti Korterühistute Liit**
- **Eesti Puitmajaliit**
- **Digitaalehituse klaster**

- **Avaliku sektori tellijate BIM tööühm**

Programmi eesmärk

Programmi eesmärk on kujundada parimad tingimused ehitatud keskkonna eluterveks arenguks. Programmiga luuakse keskkond ja eeldused ehitussektori ettevõtete ning ehitatud keskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime kasvuks, sealhulgas sektori tootlikkuse kasvuks. Soodustame arengut seal, kus esinevad ehitatud keskkonna turutõrked, et inimesed tahaksid Eestis elada ja töötada. Tänu paremale ja kulutõhusamale elukeskkonnale paraneb Eesti inimeste tarbimisvõime. Pannakse alus järjepidevale majanduskasvule mis jõuab kõigi Eesti elanikeni.

Programmi mõõdikud

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2019)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Sektori tööjootootlikkus EL keskmisega võrreldes, Eurostat	60 %	62 %	64 %	66 %	69 %
Kodumajapidamiste elektri- ja soojusenergia tarbimine, Statistikaamet	5,6 TWh	5,4 TWh	5,3 TWh	5,2 TWh	5,1 TWh

Programmi eelarve

Eelarve jaotus	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
kulud	22 800 761	21 180 953	10 248 862	10 259 361
sh välistoetused ja kaasrahastus	10 162 715	1 957 013	82 133	82 133
investeeringud	0	0	0	0
sh välistoetused ja kaasrahastus	0	0	0	0
mitterahalised kulud	187 600	174 426	173 152	173 152

Olukorra lühianalüüs

Ehituse programmiga kujundatakse parimad tingimused ehitatud keskkonna eluterveks arenguks. See tähendab, et ehitussektori areng on pidev ja stabiilne, õiguslik keskkond on paigas, valdkond on atraktiivne ja innovaatiline ning tõmbab teotahtelisi pädevaid inimesi ligi. Töötajate palgad on head ja ettevõtete kasum kasvab, kasvab eksport ja e-ehituse teenuste pakkumine piiri taha. Arendajad loovad uusi, funktsionaalseid ja jätkusuutlikke hooneid ning pilkupüüdvaid rajatisi, mis sobituvad maastikku ja ümbritsevasse elukeskkonda.

Meetmete ja programmi tegevuste valikul on lähtutud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimääruses sätestatud tegevustest ja ehituse programmi eesmärkidest. Jätkusuutlik ehitus ja planeerimine hõlmab tegevusi, mis on vajalikud Eesti ehitatud keskkonna kvaliteedi ja tõhusa arengu saavutamiseks. Jätkusuutlik ja kättesaadav elamufond on eraldi meetmena vajalik selleks, et igal Eesti inimesel oleks võimalus turvalisele, energiatõhusale, keskkonda ja tervist säästvale ning meeldivale kodule sõltumata asukohast.

Sellega loob riik soodsad tingimused nii rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise ettevõtluse, ehitatud ruumi kui ka võimeka tarbijaskonna näol.

Ehitusega seotu kõrval on oluline elamumajanduse poliitika, mille osas otsuste tegemisel vastutab reeglina kohalik omavalitsus. Viimastel aastatel on aga esile kerkinud probleemid, mida tuleks lahendada kohalike omavalitsuste üleselt, seda eelkõige hoonefondi amortiseerumise ja kaasaja vajadustele vastavusega seotud küsimustes. Omaette probleemiks on kujunenud tühjenevad korterelamud piirkondades, kus kinnisvaraturg ei toimi. Arvestades, et avaliku sektori omandis on alla 2% kogu elamufondist, raskendab see nii kohalike kui ka riiklike elamuvaldkonna poliitikate elluviimist. Siiski saab eluasemete renoveerimistöid ja ka elupiirkondade uusarendusi keskselt koordineerituna teha tavapärasest tunduvalt soodsamalt ja kvaliteetsemalt. Eluasemete kvaliteedi paranemisest võidaks otseselt ligi pool Eesti elanikkonnast. Eluhooned moodustavad tähtsa osa Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud ja Euroopa Komisjonile esitatud hoonete rekonstrueerimise pikaajalisest strateegiast¹. Selle täiemahuline elluviimine parandab 80% Eesti elanike elamis- ja töötingimusi.

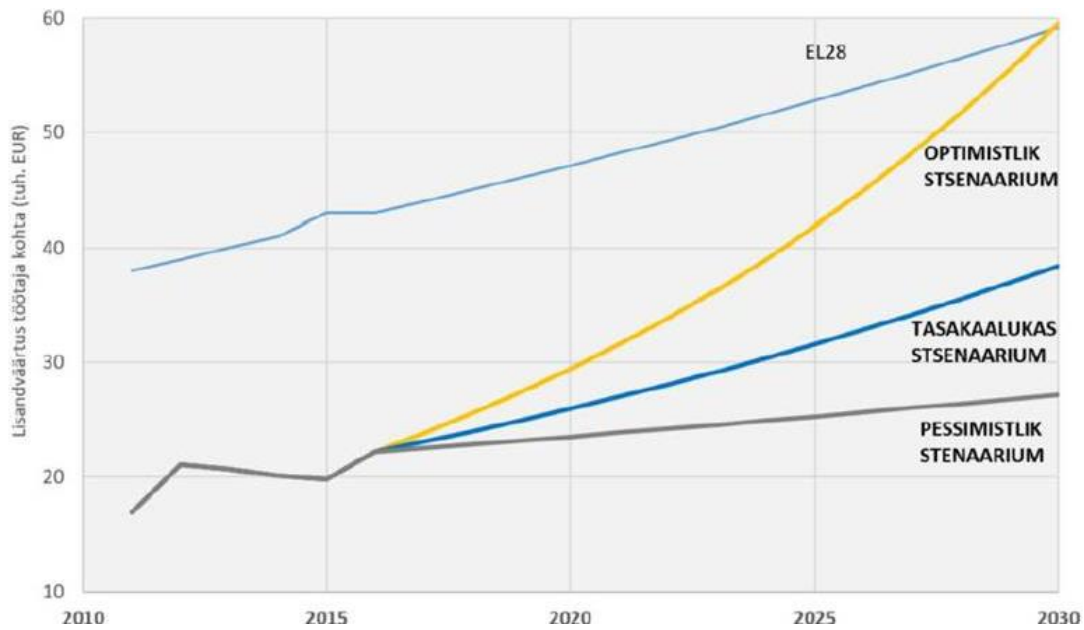
Ehituse programmiga lahendatakse väljakutsed, millest olulisemad on järgmised:

- Ehitussektori tootlikkus moodustab Eestis umbes 50% EL keskmisest. Eesmärk on Eestis jõuda EL keskmisele tasemele aastaks 2030² (vt. joonis 2);
- Hoonete energiatarve moodustab riigi energiatarbest umbes 50%, EL keskmine on umbes 40% (vt. joonis 3). Seega on energiatarbimise vähendamine hoonetes kliima- ja energiapoliitika üks olulisemaid prioriteete.³
- Liginullenergiahoone energiatõhususarvu väärtusele vastavaid eluruume on Eestis vähem kui 1 %. Eesmärk on, et aastaks 2050 vastab Eesti elamufondist kolmandik liginullenergiahoone energiatõhususarvu väärtusele ja hoonete sisekliima kehtivatele standarditele².
- Elamufondi teoreetiline taastuvvajadus on umbes 1% uusehitisi ja 2% renoveeritud ehitisi aastas. Eestis lisandub uusi hooneid umbes 0,5% ja renoveeritakse umbes 1% aastas, mis jääb vajadusele ligi kahekordselt alla (vt. joonis 4). Eesmärk on saavutada ja stabiilselt säilitada teoreetilise taastuvvajaduse määr².
- Uut ja korrastatud elamufondi lisandub eelkõige Tallinna ja Tartu mõjupiirkonnas ning vähesel määral teistes maakonnakeskustes (vt. joonis 5). Elamupoliitikat on vaja riiklikult koordineerida, et vältida segregatsiooni ja ääremaastumist. Eesmärk on tagada elamufondi jätkusuutlik areng igas Eesti piirkonnas².

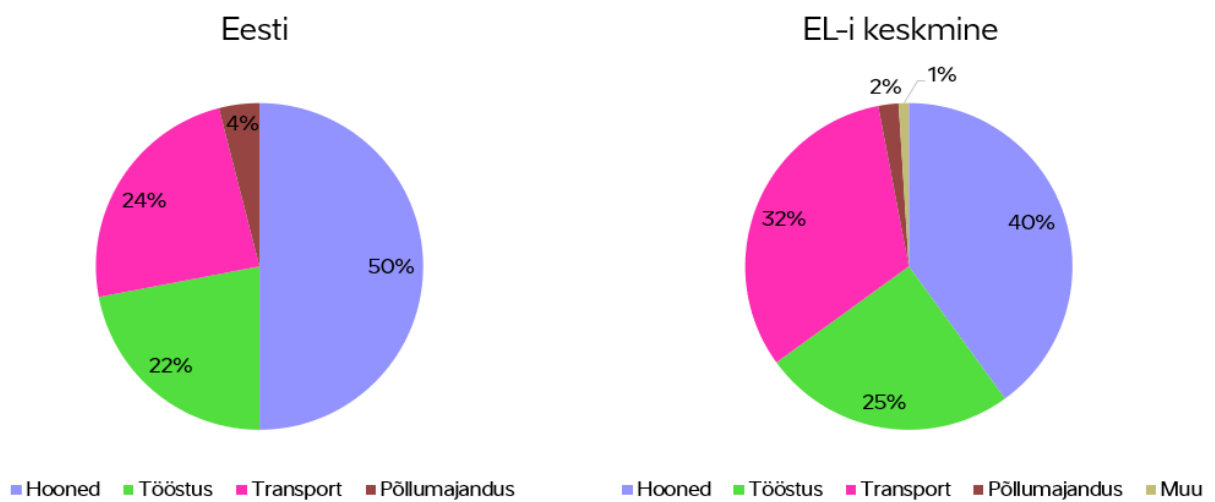
¹ Tallinna Tehnikaülikool (2020). Hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia

² Tartu Ülikool (2018). Ehitussektori tootlikkuse, lisandväärtuse ja majandusmõju analüüs

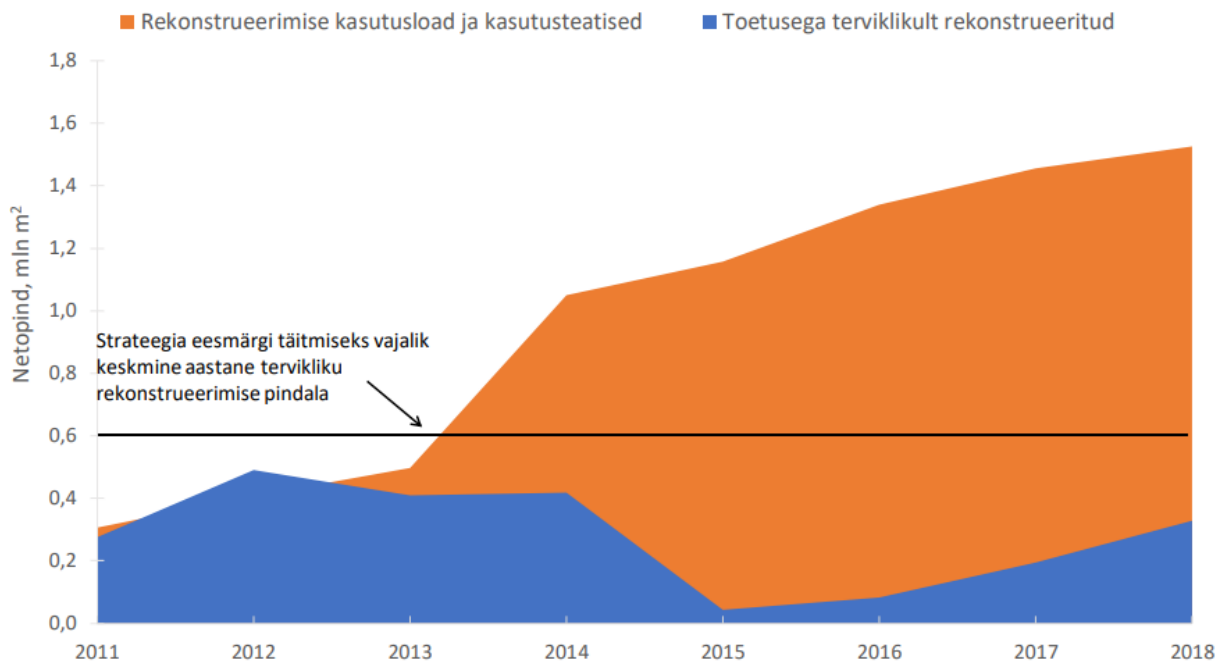
³ Vabariigi Valitsus (2017). Energiamajanduse arengukava aastani 2030

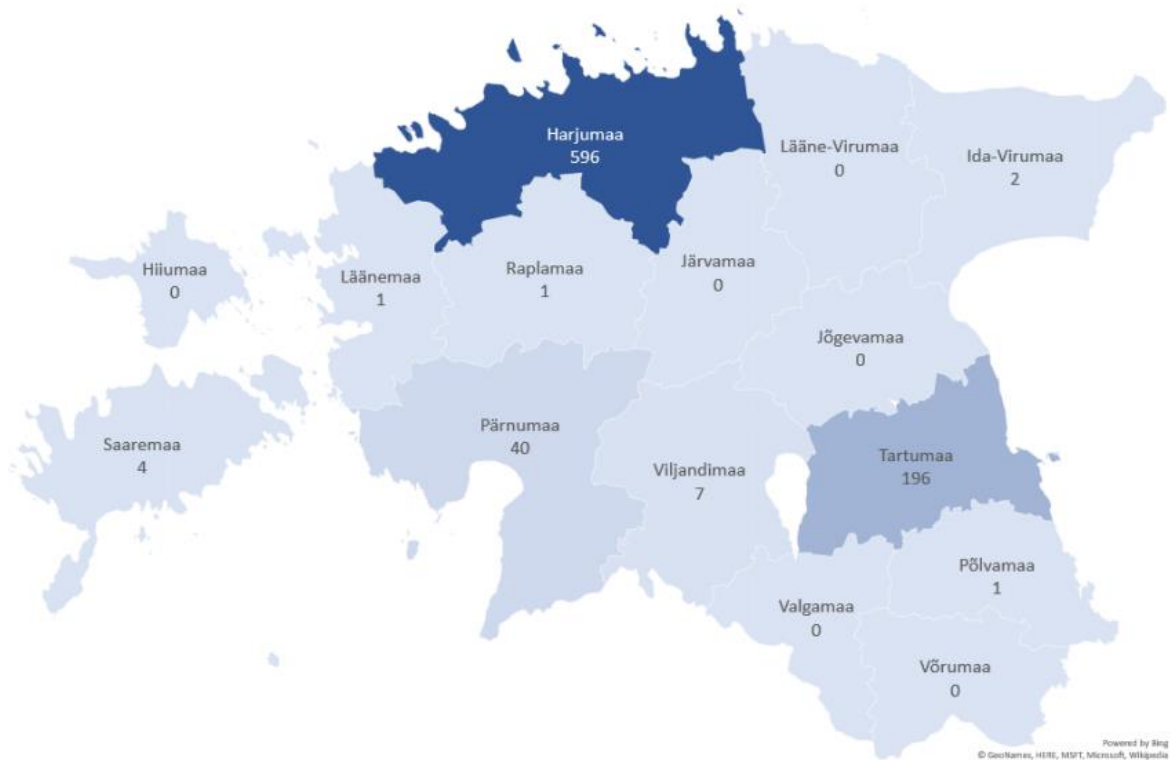
Joonis 2: Ehituse tootlikkuse jõudmine EL keskmisele tasemele aastaks 2030.

Joonis 3: Hoonete energiatarbe osakaal vastavalt Eesti ja EL-i summaarsest energiatarbest.

Joonis 4: Tegelik ja vajalik korterelamute renoveerimise määr.

Joonis 5: Alates aastast 2011 kasutusloa saanud korterelamute jagunemine maakonniti.

Meede: Jätkusuutlik ehitus ja planeerimine

Jätkusuutlik ehitus ja planeerimine hõlmab majanduslikult, ökoloogiliselt ja sotsiaalselt läbimõeldud ehitatud keskkonda⁴ arendavaid protsesse ning ehitussektori tootlikkuse tõstmist eeskätte läbi digitaliseerimise ja terviklikuma planeerimise.

Meetme eesmärk

Meetme eesmärk on saavutada meie ehitussektoriga seotud ettevõtete kõrge rahvusvaheline konkurentsivõime ja parim ehitatud keskkond. Nii uute kui ka olemasolevate ehitiste osas tagatakse võimalikult keskkonnasäästlikud, energiatõhusad, ligipääsetavad, turvalised, tervist säästvad ja muul moel kvaliteetsed lahendused. Ehitatud keskkonda luuakse efektiivselt ja majanduse ühtlast arengut soodustavalt. Ehituse tootlikkuse tõstmiseks arendatakse välja vastav digitaaltaristu. Tagatakse vastav õiguslik keskkond ja selle tõhus rakendamine, riiklik visioon ning teavitustegevus.

Meetme lühiajaline eesmärk (aastaks 2022) on luua ehitussektori digitaliseerimiseks vajalik raamistik, st paika panna reeglid ja saavutada kokkulepped ühtse klassifitseerimissüsteemi, juhendite, normdokumentide ning parimate praktikate osas. Luuakse alused ehitussektori teenuste parendamiseks e-ehituse platvormi abil, mis loob tervikliku pildi kogu Eesti ehitatud keskkonnast ehk digitaalse 3D-kaksiku. Tagatud on kvaliteetne infovahetus ehitisregistri ja teiste ehitust mõjutavate andmebaaside vahel, nagu näiteks maakataster, planeeringute register, kinnisvara register ja teede infosüsteem. See eeldab tihedat koostööd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Maa-Ameti ja teiste asjakohaste valitsemissektori asutuste vahel.

Meetme pikemaajaline eesmärk (aastaks 2030) on parandada sektori protsesside juhtimist, tõhustada koostööd elukaare osaliste vahel, oluliselt säästa ressursse ning kasvatada ehituse tootlikkust vähemalt EL-i keskmisele tasemele. Uudsete digitaalsete teenuste teke koos IKT sektoriga annab võimaluse ekspordi suurendamiseks ning uute turgude võitmiseks. Eesti digitaalse 3D-kaksiku sidumine reaalarja andmetega (IoT) võimaldab paremini analüüsida ja arendada meie elukeskkonda. Lubade menetlemine toimub digitaalsete mudelite põhjal, tehisintellekti kasutatakse infokogumiseks ja paremate otsuste tegemiseks, blockchain-tehnoloogia tagab andmete ühtsuse ning turvalisuse. Pikaajaline perspektiiv majandusele tervikuna on ehitatud keskkonna integreerimine erinevate majandusharudega, uudne lisandväärtus ja digitaalsetel andmetel põhinevad teenused kogu ehitise elukaare – planeerimise, tellimise, projekteerimise, ehitamise ja korrashoiu – vältel.

⁴ Ehitatud keskkonnana mõistetakse käesolevas dokumendis kogumina kõiki ehitisi, mida on ehitatud, mis on ehitamisel või mille ehitamist kavandatakse. Ehitusseadustiku § 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt on ehitis inimtegevuse tulemusel loodud ja aluspinnasega ühendatud või sellele toetuv asi, mille kasutamise otstarve, eesmärk, kasutamise viis või kestvus võimaldab seda eristada teistest asjadest. Ehitis on hoone või rajatis.

Meetme mõõdik

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2019)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Koht Doing Business ehituslubade andmise tõhususe edetabelis, www.doingbusiness.org	19	1-10	1-5	1-5	1

Programmi tegevus: E-ehitus

Aastaks 2021 valmiv E-ehituse keskkond annab usaldusväärset infot ehitus- ja kinnisvarasektorit puudutavate otsuste langetamiseks ja analüüside koostamiseks; tagab ehitise elukaarega seotud menetluste tõhususe, lihtsuse ja läbipaistvuse ning soodustab ehitus- ja kinnisvarasektori digitaliseerimist, timmitud ehituse ja BIM-i kontseptsioonide levikut. E-ehituse keskkonna moodustavad nii E-ehituse platvorm, ehitisregister kui ka muud ehitusandmete digitaalseks käitlemiseks mõeldud riiklikud süsteemid ja meetmed.

E-ehituse keskkonna haldamisega on seotud järgmised Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teenused:

Teenus 1: Ehitise elukaare menetluskeskkonna üleval pidamine

Tagatakse tõhus, lihtne ja läbipaistev keskkond ehitise elukaarega seotud menetluste tegemiseks ning erinevate sündmusteenustega sidumiseks. Ehitisregistrist arendatakse nii ettevõtjatele, järelevalveasutustele kui ka teistele ehitusprotsessi osalistele mugav ja tõhus keskkond, et kiirendada menetlusi ja tõsta nende kvaliteeti. Teenuse abil hoitakse kokku erinevate ehitussektori osapoolte ajakulu liigsele bürokraatiale ning luuakse alus kvaliteetsele andmekorjele ehitussektorist.

Teenus 2: Eesti ehitatud keskkonna andmete haldamine

Ehitus- ja kinnisvarasektorit puudutavate otsuste langetamiseks ja analüüside koostamiseks antakse usaldusväärset infot läbi riiklikult tagatud digitaalse keskkonna. Teenusega võimaldatakse nii menetlustest kui ka mujalt tulnud infot säilitada süstematiseeritud kujul ja võimaldada selle hilisemat kasutamist. Sellega soodustatakse ehitussektori standardiseerimist, automatiseerimist ja digitaliseerimist, mis on olulised eeldused tootlikkuse tõusule.

Teenus 3: Ehitise elukaare protsesside digitaliseerimine

Ehitistega seotud andmete jagamine toimub tõhusalt ning infokadudeta nii riigi, kohaliku omavalitsuse kui ka erasektori teenuse osutajate vahel. Läbi pilootprojektide toetamise tõstetakse erasektori algatusvõimet, motivatsiooni ja suutlikkust uute digitaalsete lahenduste rakendamiseks. Teenuse abil luuakse ehitus- ja kinnisvarasektoris eeldused andmete kasutamiseks oma tegevuste tõhustamise ja kvaliteetsema elukeskkonna tagamise nimel. Soodustatakse eesrindlike digitaalsete teenuste levikut ehitus- ja kinnisvarasektoris. Avaliku ja erasektori vaheline infovahetus toimub üksnes kaasaegse digitaalsete lahenduste praktika kohaselt, mis annab riigiga suhtlevatele ettevõtjatele edasiseks arenguks vajaliku kogemuse.

Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2019)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Programmi tegevus: E-ehitus					
Ehitusloa menetlemise aeg päevades alates selle sisestamisest ehitisregistrisse, MKM	54 päeva	40 päeva	30 päeva	26 päeva	25 päeva
Teenus 1: Ehitise elukaare menetluskeskkonna üleväl pidamine					
Menetluste läbiviimise aeg ja kulgemine avalikustatud, MKM	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Ehitise infomodelite hulk ehitusloa taotluse lisana, MKM	0	3	50	120	200
Ehitise infomodelite hulk kasutusloa taotluse lisana, MKM	0	2	30	70	100
Teenus 2: Eesti ehitatud keskkonna andmete haldamine					
Ehitisregistri andmekvaliteedi määratlemine "REGREL" ⁵ vaates ja tagamine nõutud määratluse piires, MKM	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah
Teenus 3: Ehitise elukaare protsesside digitaliseerimine					
E-ehituse platvormiga liidestatud registrite arv, MKM	0	3	10	15	20
E-ehituse platvormil pakutavate avaliku sektori teenuste arv, MKM	0	20	35	50	55
E-ehituse platvormil pakutavate erasektori teenuste arv, MKM	0	5	10	25	50
E-ehituse platvormi kasutajate arv, MKM	0	18 000	21 000	25 000	30 000

⁵ Regristripõhine rahva ja eluruumide loendus (REGREL) - <https://www.stat.ee/regrel>

Programmi tegevus: Ehitatud keskkonna jätkusuutliku arengu tagamine

Ehitatud keskkonna jätkusuutliku arengu mõiste hõlmab eelkõige Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 305/2011 lisas 1 sätestatud ehitistele esitatavaid põhinõudeid ja nende täitmise tagamist⁶. Ehitussektor koos arhitekti- ja inseneriteenuste, ehitusmaterjalide tootmise ning kinnisvarasektoriga moodustab ettevõtete arvu poolest umbes 22%¹. Nimetatud tegevused panustavad riigi majandusse umbes 17%¹. Suure mõjupotentsiaali tõttu tegeleb riik ka tingimuste loomisega selleks, et vastav ettevõtlus soodustaks Eesti majandusarengut parimal võimalikul moel.

Ehitatud keskkonna jätkusuutliku arenguga on seotud järgmised Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teenused:

Teenus 1: Ehitustoodete poliitika kujundamine

Juhindudes EL ühtse siseturu ja kaupade vaba liikumise põhimõtetest⁷ tegeletakse turutõkete vähendamise ja võrdsete võimaluste tagamisega Eesti ehitusmaterjalide turu osalistele. Ühtlasi luuakse tingimused selleks, et Eesti ettevõtjad panustaksid ehitatud keskkonna loomisse üksnes ohutute ja kvaliteetsete ehitustoodetega. Nimetatud tegevused on eelduseks sellele, et Eesti ehitustooted oleksid rahvusvaheliselt kõrge konkurentsivõimega ja vastav tööstus soodustaks Eesti majandusarengut parimal võimalikul moel.

Teenus 2: Majandusarengut toetava ehitussektori poliitika kujundamine

Ehitus koos kinnisvarasektoriga moodustab ligi 17% kogu Eesti majandusest. Ehitustegevus reageerib üldjuhul alati majandusolukorrale ajaliselt hiljem, st ehitus- ehk pakkumistsükkel järgneb alati nõudlustsüklile teatava viitajaga. Seetõttu on ehitussektoril majandustsükli langusfaasis ehitustegevuse inertsusest tingituna kalduvus ületootmisele. Ehitussektorile on iseloomulik ka tulude ja kulude (rahavoogude) volatiilsus ning tundlikkus majanduse konjunktuurimuutustele. Lisaks on ehitustsüklid üheks olulisimaks tsüklilisuse allikaks majanduses. Seega keskendutakse käesoleva teenusega poliitikale, mis võimaldaks ehitusinvesteeringuid ajastada majanduse langusfaasi kui majanduse tõusufaasis tuleks investeeringuid pigem vähendada. Investeeringute ajastamine ja pikk kavandamine eeldab ka terviklikku planeerimist.

Ehitussektorit iseloomustatakse globaalselt sageli kui madala tootlikkuse ja aeglase lisandväärtuse kasvuga sektorit. Eesti ehitussektori tootlikkus jääb Euroopa Liidu keskmisele alla ligi kahekordselt. Nimetatud probleemi lahendamiseks tehakse MKM-i eestvedamisel koostööd teiste riigiasutuste ja erasektoriga, et luua ehituse pikk vaade.

Teenus 3: Ohutu ja toimiva ehitatud keskkonna poliitika kujundamine

Avaliku õiguse vaatest kujundatakse ehitatud keskkonda eelkõige planeerimisseaduse ja ehitusseadustiku alusel. Riiklikult ühtlustatud ruumilise planeerimise abil luuakse eeldused ühiskonnaliikmete vajadusi ja huve arvestavaks, demokraatlikuks, pikaajaliseks,

⁶ EL nr 305/2011 lisas 1 sätestatud põhinõuded on mehaaniline vastupidavus ja stabiilsus; tuleohutus; hügieen, tervis ja keskkond; kasutamise ohutus ja juurdepääs; kaitse müra eest; energiasäästlikkus ja soojapidavus ning loodusvarade säästev kasutamine.

⁷ Euroopa Liidu toimimise lepingu I ja II jaotis.

tasakaalustatuks ja jätkusuutlikuks ehitatud keskkonna arenguks. Ehitusseadustiku kohaselt tagatakse ehitatud keskkonna ohutus ja keskkonnasäästlikkus. Antud teenuse raames tagatakse eelkõige ühtlane õiguskeskkond ja selle rakendamine, mis võimaldab eelnimetatud eesmärke saavutada.

Teenus 4: Ehitusvaldkonna järelevalve (TTJA)

Teenus 5: Tegevus- ja kasutusõiguse andmine (ehitusohutus) (TTJA)

Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2019)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Programmi tegevus: Ehitatud keskkonna jätkusuutliku arengu tagamine					
Uute nõuetele vastavate eluruumide lisandumine, Statistikaamet	7014 tk	6000 tk	6000 tk	6000 tk	6000 tk
Teenus 1: Ehitustoodete poliitika kujundamine					
Ehitustoodete ekspordimaht, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit	176m €	198m €	204m €	210m €	215m €
Ehitustoodete impordimaht, Statistikaamet	142m €	142m €	145m €	150m €	160m €
Teenus 2: Majandusarengut toetava ehitussektori poliitika kujundamine					
Otsustes tuginetakse ehituse pikale vaatele	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah
Teenus 3: Ohutu ja toimiva ehitatud keskkonna poliitika kujundamine					
Ehitise seisundist või ohutusnõuete rikkumisest tingitud inimelu nõudnud avariid, TTJA	0	0	0	0	0

Programmi tegevus: Ehitiste keskkonnasäästlikkuse suurendamine

Enam kui 50% kõikidest loodusvaradest muundatakse ehitusmaterjalideks ja -toodeteks. Euroopa Liidus tarbitakse 40% kogu tarbitud energiast hoonetes². Eestis on see näitaja palju kõrgem, ulatudes 50%-ni riigi energiatarbest (vt. joonis 3). Seega on ehitussektoril kaalukas roll kliimapoliitiliste eesmärkide täitmisel. Teenuse raames kujundatakse koostöös teiste EL liikmesriikidega hoonete energiatõhususe poliitikat, mis on ambitsioonikas, kuid riigi majanduslike huvide ja meie ehitatud keskkonna kvaliteediga kooskõlas. Hoonete kasutamisaegne energiasääst ei tohi tulla hoonete sisekliima arvelt – pigem tuleb ka sisekliima kvaliteeti paralleelselt energiatõhususega arendada. Ehitiste energiatõhususe ja sisekliima tagamise poliitika kujundamisel ollakse paindlikud tehnoloogilise innovatsiooni suhtes, et tagada kulutõhusaimad lahendused ning parandada ehitussektoriga seotud ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Lisaks püüeldakse antud teenuse raames selleni, et keskkonnasäästlikkus oleks käsitletud hoonete kasutamisaegsest energiatõhususest laiemalt, hõlmates näiteks ka ehitusmaterjalide tootmist, tarnet ja taaskasutamist.

Ehitiste energiatõhususe suurendamisega on seotud järgmised Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teenused:

Teenus 1: Ehitiste keskkonnasäästlikkuse poliitika kujundamine

Kujundatakse uuenduste suhtes paindlik nõuete süsteem, mis tagab kuluoptimaalse energiatõhususe taseme. Nõuetest juhindutakse ehitisi püstitades, oluliselt rekonstrueerides ja olulise energiamõjuga tehnosüsteeme paigaldades. Esiolgu keskendutakse hoonetele, kuid tulevikuperspektiivis vaadeldakse kogu ehitatud keskkonna keskkonnasäästlikkust.

Teenus 2: Energiamärgiste süsteemi haldamine

Tagatakse üldsusele selge ja eriala ekspertide poolt lihtsasti kasutatav energiamärgiste süsteem, mis väljendab selgelt hoonete energiatõhusust. Tõhus ja toimiv energiamärgiste süsteem annab eeldused hoonete energiatõhustamise meetmete tulemuslikkuse hindamiseks ning täiendavate poliitikameetmete väljatöötamiseks.

Teenus 3: Hoonete sisekliima poliitika kujundamine

Kujundatakse ühtne ja vastuoludeta sisekliima nõuete regulatsioon või parandatakse ülevaatlikkust olemasolevast regulatsioonist, milles esitatud nõuded võimaldavad tagada parimate soojus-, heli-, valgus-, kiirgus- jms omadustega elukeskkonda.

Teenus 4: Ehitise keskkonnasäästlikkuse alase teadlikkuse tõstmine

Tagatakse ehitiste keskkonnasäästlikkuse alane oskusteave nii erialasel kui ka avalikul tasandil. Suunatakse energiatõhususe ja kliimasäästlikkuse osas optimaalsete lahenduste kasutuselevõtmist. Sellega tagatakse meie vastava valdkonna ettevõtete kõrge konkurentsivõime ka rahvusvahelisel tasandil.

Teenus 5: Energiatõhususe järelevalve (TTJA)

Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2019)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Programmi tegevus: Ehitiste keskkonnasäästlikkuse suurendamine					
Aktualiseeritud A energiatõhususarvu klassi märgiseid väikeelamutele, MKM	600	2500	4000	6000	8000
Aktualiseeritud A energiatõhususarvu klassi märgiseid korterelamutele, MKM	100	250	400	600	800
Teenus 1: Ehitiste energiatõhususe poliitika kujundamine					
Regulatsiooni vastavus 2018. a hoonete energiatõhususe direktiivile ja alusuuringutele	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah
Teenus 2: Energiamärgiste süsteemi haldamine					
Hoone ja hoone osa müügikuulutustel esitatud energiamärgiste osakaal, TTJA	65 %	68 %	69 %	70 %	72 %
Avalike hoonete energiamärgistega varustatuse osakaal, TTJA	50 %	65 %	70 %	75 %	80 %
Teenus 3: Hoonete sisekliima poliitika kujundamine					
Sektoris järgitakse ühtset hoonete sisekliima regulatsiooni, MKM	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah
Teenus 4: Ehitiste keskkonnasäästlikkuse alase teadlikkuse tõstmine					
Energiatõhususe valdkonna uuringute ja juhendmaterjalide kogus (lk), MKM	1000 lk	1400 lk	1600 lk	1800 lk	2000 lk

Meede: Jätkusuutlik ja kättesaadav elamufond

Elamumajandus hõlmab riigi elamupoliitikat, mille eesmärgiks on soodustada eluhoonete jätkusuutlikku uuenemist ning kvaliteetsete eluruumide kättesaadavust töö- ja elukohana tegusates piirkondades üle Eesti. Tagatakse eluasemepiirkondade mitmekesisus ja tasakaalustatud areng. Meetme tulemusena on Eesti elamufond kvaliteetne, jätkusuutlik ja kättesaadav. Tänu madalamatele kulutustele eluruumile ja selle kasutamisele kasvab ligi poolte Eesti inimeste tarbimisvõime. Pannakse alus majanduskasvule kõigis Eesti piirkondades.

Meetme eesmärk

Meetme peamised eesmärgid on:

- uute hoonete ja olemasoleva elamufondi kvaliteedi, jätkusuutliku uuenemise ja energiatõhususe paranemine;
- eluruumide parema kättesaadavuse tagamine kõigile Eesti elanikele;
- aktiivsetest kinnisvaraturu piirkondadest eemal olevate tõmbekeskuste eluasemeturu arengu soodustamine;
- eluasemeteenuste pakkumise parem vastavus nõudlusele, üürituru teke.

Meetme mõõdik

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2019)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Otsustes tuginetakse elamumajanduse pikale vaatele ja hoonete rekonstrueerimise pikaajalisele strateegiale	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah

Programmi tegevus: Eluasemepoliitika

Riigi ülesanne on luua eluasemeturul tingimused, mis võimaldavad kohalikel omavalitsustel, korteriühistutel, eluruumide omanikel ja üürnikel oma eluasemeprobleeme võimalikult iseseisvalt või erasektori kaasabil lahendada. Seda tehakse õiguslike regulatsioonide, institutsionaalse korralduse ja riiklike toetusmeetmete abil. Eesmärkide elluviimisel tehakse elamusektori arendamisel koostööd valdkonnas tegutsevate ettevõtjate, institutsioonide, huvigruppide, siseriiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, samuti teiste elamumajandusega seotud valdkondade (sh regionaalpoliitika, ruumilise planeerimise, sotsiaalhoolekande, energeetika jms) ekspertidega.

Ehituse pika vaate arengudokumendi koostamisel lepatakse kokku ka elamuvaldkonna tervikliku arengu põhimõtted.

Elamupoliitikaga on seotud järgmised Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teenused:

Teenus 1: Eluasemepoliitika kujundamine

Elamuvaldkonna poliitika, arengukavade, sihtprogrammide ja välisabi projektide väljatöötamine ning elluviimine. Osalemine elamumajanduse sektori ja ehitussektori poliitikakujundamises ja õigusloomes. Tagatakse elamumajanduse areng, selleks vajalik stabiilne rahastamine ja siseriiklikult ning rahvusvaheliselt kokkulepitud eesmärkide saavutamine.

Teenus 2: Kahaneva rahvastikuga piirkondade korterelamute tehnosüsteemide ja kandekonstruktsioonide rekonstrueerimise toetamine

Lahendatakse kahaneva elanikonnaga piirkondade elamutega seotud probleemid, milles tuginetakse ka Vabariigi Valitsuse 15.02.2018 otsusele dokumendis "Tegevus- ja rahastamiskava kahaneva rahvastikuga piirkondade elamumajanduse ümberkorraldamiseks".

Teenus 3: Üürielamute rajamise investeeringute toetamine

Tagatakse mobiilsele töötajale vajalike üürieluruumide parem kättesaadavus üle Eesti ning soodustatakse investeeringuid avaliku sektori üürieluruumide rajamiseks.

Teenus 4: Kasutusest väljalangenud elamufondi lammutamise toetamine

Luuakse võimalused eluasemekeskonna paremaks ja tõhusamaks planeerimiseks läbi amortiseerunud elamufondi lammutamise toetamise.

Teenus 5: Kortерelamute rekonstrueerimise toetamine

Stimuleeritakse korterelamute rekonstrueerimist riiklike toetustega, mis võimaldab täita eesmärke seoses hoonefondi energiatõhususe ja sisekliima parandamisega.

Teenus 6: Väikeelamute rekonstrueerimise toetamine

Stimuleeritakse väikeelamute rekonstrueerimist riiklike toetustega, mis võimaldab täita eesmärke seoses hoonefondi energiatõhususe ja sisekliima parandamisega.

Teenus 7: Päikesepaneelide investeeringute toetamine

Taastuvast energiaallikast toodetud elektri osakaalu kasvu tõstmine energiabilansis ning energia tootmissüsteemist pärinevate saasteainete heitkoguse vähendamine.

Teenus 8: Lasterikastele peredele elamistingimuste parandamise toetamine

Kolme- ja enamalapseliste perede olemasoleva eluasemelaenu põhiosa tagasimakse vähendamise, eluaseme soetamise, püstitamise, ümberehitamise, renoveerimise või laiendamise, tehnosüsteemide või –võrkude rajamise, asendamise või muutmise kaudu aidatakse kaasa nende perede eluasemetingimuste parandamisele.

Programmi tegevuse ja teenuste mõõdikud

Mõõdik, sh allikas	Algtase (2019)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Programmi tegevus: Eluasemepoliitika					
Riiklike toetuste abil rekonstrueeritud eluruumide arv, MKM	1450	1950	2200	2450	2700
Teenus 1: Eluasemepoliitika kujundamine					
Eluasemepoliitika vastab elamumajanduse pikale vaatele ja hoonete rekonstrueerimise pikaajalisele strateegiale	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah
Teenus 2: Kahaneva rahvastikuga piirkondade korterelamute tehnosüsteemide ja kandekonstruksioonide rekonstrueerimise toetamine					
Rekonstrueeritud tehnosüsteemide arv, MKM	0	80	120	180	220
Teenus 3: Üürielamute rajamise investeeringute toetamine					
Riikliku toetuse abil rajatud üürielamute arv, MKM	2	20	23	23	23
Teenus 4: Kasutusest väljalangenud elamufondi lammutamise toetamine					
Amortiseerunud ja kasutusest välja langemise järel lammutatud korterelamute arv sh koolid, lasteaiad, MKM	53	90	120	150	180
Teenus 5: Korteralamute rekonstrueerimise toetamine					
Rekonstrueeritud korteralamute eluruumide arv, MKM	1100	1200	1300	1400	1500
Teenus 6: Väikeelamute rekonstrueerimise toetamine					
Rekonstrueeritud väikeelamute arv, MKM	350	750	900	1050	1200
Teenus 7: Päikesepaneelide investeeringute toetamine					
Paigaldatud päikesepaneelidega hoonete arv, MKM	20	20	20	20	20
Teenus 8: Lasterikastele peredele elamistingimuste parandamise toetamine					
Riiklikku toetust saanud leibkondade arv, MKM	1600	2100	2300	2500	2700

Lisad

1. Rahastamiskava planeerimistasandite lõikes sh eesmärgid ja mõõdikud (SJIS)